

MTÜ ETNA Eestimaal strateegiline arengukava

Aastateks 2014-2020

MTÜ ETNA Eestimaal strateegiline arengukava 2014-2020

Strateegiline arengukava (edaspidi arengukava) on koostatud MTÜ ETNA Eestimaal aastateks 2014-2020. Arengukava koostamise eesmärgiks on pikemate eesmärkide püstitamine huvikaitse, teenuste ja organisatsiooni arengu seisukohalt. Arengukava koostamisel osales MTÜ ETNA töögrupp Gina Kilumetsa juhtimisel.

Organisatsiooni arengukava on valminud projekti „ETNA Naisettevõtluse edendaja“ raames, mille rahastaja on Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

REGIONAALMINISTRI
VALITSEMISALA

KÜSK
KÜSK

Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

Sisukord

Ülevaade valdkonna hetkeseisust.....	3
Ülevaade ETNA tegevusest	7
ETNA visioon	7
ETNA missioon.....	7
Olulisemad andmed.....	7
Tegevuse rahastus	7
ETNA roll ja tegevuste põhisuundade kirjeldamine	7
ETNA roll maapiirkonnas elavate naiste väikeettevõtlusega alustamisel ja arendamisel.....	8
ETNA roll huvikaitstes.....	8
Strateegilised eesmärgid aastateks 2014-2020	10
Huvikaitse.....	10
Teenused.....	10
Organisatsiooni arendamine	10

Ülevaade valdkonna hetkeseisust

Sotsiaalkomisjon tõdes 18.11.2013 kohtumisel Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse instituudi esindajatega, et Eesti on poolel teel soolise võrdõiguslikkuse tagamisel. Soolise võrdõiguslikkuse indeks Eestis on pisut madalam EL-i keskmisest.¹

Naisettevõtlus on Eesti jaoks suhteliselt uus nähtus, esimesed naisettevõtjad tekkisid seoses üleminekuga turumajandusele 1990. aastate algusest. 2004. aastal oli hõivatud naistest ettevõtjaid 5,8% meestest 12,4%.²

Kuigi naised moodustavad elanikkonnast tavaliselt veidi üle poole, on nende alaesindatus ettevõtjate seas probleemiks, millesse püütakse mitmete meetmete abil sihipäraselt sekkuda nii Euroopas kui mujal maailmas. Sekkumine eeldab alaesindatuse põhjuste tundmist ja abinõude sihipäraselt kavandamist.

Riiklikul tasandil tegelevad soolise võrdõiguslikkuse valdkonnaga: Sotsiaalministeeriumis soolise võrdõiguslikkuse osakond, Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik. Lisaks on erinevaid organisatsioone, millised kaudsemalt või otsesemalt soolise võrdõiguslikkuse valdkonnaga tegelevad.

MTÜ ETNA Eestimaal tegevus on loomisest alates (st alates 2003. aastast) suunatud maapiirkonnas elavate naiste ettevõtlusega alustamise ja arendamise toetamiseks.³

Naiste-meeste ettevõtlusalast positsiooni uurides on jõutud järeldusele, et paljud probleemid ettevõtlusega alustamisel ja ettevõtte arendamisel on naistele ja meestele ühised, samas avalduvad nad naiste puhul märksa teravamalt. Väidet on kergem mõista, analüüsides naiste positsiooni ühiskonnas tervikuna.

Eelpooltoodud kinnitavad ka Eestis läbiviidud naisettevõtlusuuringused (vt [Uuringused](#)). Lisaks viidatud uuringutele on MTÜ ETNA Eestimaal erinevate projektide raames viinud läbi naisettevõtlusalaseid uuringuid.⁴ Lõppenud rahvusvahelise projekti „FEM - Female Entrepreneurs Meetings in the Baltic Sea Region“ (Naisettevõtjate kohtumised Balti mere regioonis) üheks väljundiks oli MTÜ ETNA Eestimaal Eesti naisettevõtluse edendamise strateegia 2005-2013.⁵

Eelpoolnimetatute põhjal võib väita, et naiste probleemid ettevõtlusega alustamisel / tegelemisel keskenduvad alljärgnevatele valdkondadele:

1. raskused töö- ja pere-elu ühildamisel
2. raskused stardikapitali hankimisega laenugarantiide puudumise tõttu
3. ettevõtlusoskuste nappus
4. halb turunduskalanlite kättesaadavus (eriti maal)
5. toodete kvaliteeti mõjutav kehv ressursibaas
6. paindlike tugiprogrammide puudumine

¹ Riigikogu Sotsiaalkomisjon, <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=177714>, vaadatud 06.märts 2014

² <http://gender.sm.ee/index.php?097973159>.

³ <http://www.fem.ee/index.php?id=103608>, vaadatud 06.märts 2014

⁴ <http://www.fem.ee/labiviidud-projektid/>, vaadatud 06.märts 2014

⁵ <http://www.fem.ee/files/ee660d62cd374ee1d071a3dbc4abf02f.pdf>, vaadatud 06.märts 2014

7. väljajätus mõjukatest äriõrgustikest
8. eeskujude vähesus
9. ebaõnnestumiskartus
10. üldise psühholoogilise taustana arusaamine, et meestega võrdväärseks konkureerimiseks peab olema meestest võimekam.

Ebavõrdsust põhjustav tööturu sooline segregatsioon, tööde eristumine naiste ja meeste töödeks ning naiste madalam positsioon kanduvad üle ka ettevõtlusse: naised tegutsevad eelkõige väike- ja mikroettevõtluses ning on koondunud traditsioonilistesse “naiste valdkondadesse” nagu jaekaubandus, haridus ja koolitus, tervishoid ja sotsiaalabi, hotellid ja toitlustamine ning kosmeetika ja iluteenindus, kus sissetulekute tase on madalam. Ilmneb küll tendents tegevusvaldkondade mitmekesisustumise osas, kuid muutused on veel aeglased.

Naisettevõtja institutsiooni kui iseseisvat mõistet ei tunnusta ega käsitle ei akadeemiline maailm ega ka õigusaktid. Siiani on naisettevõtjat konstrueeritud mehe kui normi kaudu, mille puhul rõhutatakse naisettevõtja:

- suuremat riskikartust,
- väikest tegevusmahtu,
- tegutsemist madalama ühiskondliku prestiižiga valdkondades
- suuri raskusi töö ja pereelu ühildamisega,
- välise toetuse vajadust,
- erinemist tavalisest töölkäivast naisest.

Sellise rõhuasetusega marginaliseeritakse naisettevõtlust tervikuna ning vähendatakse selle väärtust ühiskonna jaoks. Tegemist on naisettevõtja ja naisettevõtluse kuvandi loomise küsimusega. Naisettevõtja on riigi jaoks äärmiselt oluline ressurss. Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi poolt 2001. aastal läbiviidud naisettevõtlusuuringu kohaselt on naisettevõtja keskmisest naisest kõrgemalt haritud, ühiskondlikult aktiivsem, suuremate sissetulekutega ning väärtustab eetilist äritegevust. Naisettevõtlus etendab suurt rolli:

- töökohtade loomisel ning tööpuuduse vähendamisel,
- majanduskasvu edendamisel ja majanduse mitmekesistamisel,
- paindliku töötegemise võimaluse loomisel iseendale, mis hõlbustab töö- ja pere kohustuste tasakaalustamist ning vähendab riigi sotsiaalkoormust,
- tööturu nii horisontaalse kui vertikaalse soolise segregatsiooni vähendamisel,
- naiste majandusliku iseseisvuse ning sotsiaalse kindlustatuse tagamisel,
- naise eneseteostuse võimaldamisel,
- naiste staatuse tõstmisel ühiskonnas,
- meeste-naiste ebavõrdsuse vähendamisel tervikuna.

Olukorda analüüsid tuleb tõdeda, et naised on ettevõtluse seisukohast alakasutatud ressurss: väike on nii naiste osakaal ettevõtjate seas kui Eesti ettevõtlusaktiivsus üldse: Eestis on 1000 elaniku kohta 30 ettevõtet, Euroopa Liidus keskmiselt 52, mis näitab naisettevõtluse suurt potentsiaali. Suurt hulk alakasutamata ressursi vähendab ühiskonna konkurentsivõimet. Seepärast oleks Eestis vaja sihipäraselt panustada naiste teadmistesse ja oskustesse. **Kõige**

efektiivsemalt saab seda teha naisettevõtluse spetsiifikat ning naisettevõtja konkreetseid vajadusi arvestavate meetmete kavandamise ja rakendamiseks.⁶

Alljärgnevalt esitatud väljavõtted MTÜ ETNA Eestimaal tellimisel läbiviidud uuringust Naiste ettevõtlusuuringu aruanne⁷:

„Euroopa Komisjoni eestvõttel on naisettevõtluse arendamise küsimusega aktiivsemalt tegelenud viimasel kümnel aastal. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on 2012. Aastal kinnitanud arvamuse naisettevõtjate teemal ja sõnastanud teesid spetsiaalsetest poliitikameetmetest ELi majanduskasvu ja tööhõive suurendamiseks.⁸

Tehti neli ettepanekut naiste ettevõtluse arendamiseks:

1. luua Euroopa Naiste Äriomandi büroo Euroopa Komisjonis ja pädevates ministeeriumides;
2. nimetada naiste ettevõtluse direktor/saadik või kõrgetasemeline esindaja Euroopa Komisjonis ja liikmesriikide ettevõtlusministeeriumides;
3. koguda teavet ning esitada iga-aastasi ajakohastatud poliitilisi ja teaduslikke andmeid naiste ettevõtluse kohta;
4. tõhusamalt jõustada kehtivaid õigusakte soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas.

Euroopas on loodud on mitmeid naisettevõtlust arendavaid koostöövõrgustikke:

1. Euroopa juhendajate võrgustik naisettevõtjate toetuseks;
2. Euroopa poliitikakujundajate võrgustik naiste ettevõtluse edendamiseks (WES);⁹
3. naiste ettevõtluse portaal.¹⁰

Mitmetes Euroopa riikides on loodud riiklik struktuur naisettevõtjate toetamiseks. Soomes oli 2010. aastal 82000 naisettevõtjat.¹¹ Alates 1997. aastast pakub Finnvera iseendale tööandjatele (meie mõistes FIEdele) ja mikroettevõtetele mikrokrediiti kuni 35000 euro ulatuses ja pakutakse abi laenu teenindamisel.¹² Saksamaal on loodud eraldi riiklik agentuur ettevõtlusega alustavate naiste toetamiseks ja teenindamiseks¹³.

⁶ <http://gender.sm.ee/esileht.php>, vaadatud 6.märtsil 2014.

⁷ OÜ Laas&Laas, Tartu 2012, <http://www.fem.ee/files/66e9b3c2bbfddc8abcb1c8cf8f944671.pdf>, vaadatud 06.märtsil 2014.

⁸ SOC/446 – CESE 404/2012. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Naisettevõtjad – spetsiaalsed poliitikameetmed ELi majanduskasvu ja tööhõive suurendamiseks”, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee.

⁹ Eestit esindab Kärt Vanaveski MKMst.

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/support_measures/women/documents/list_wes_members_en.pdf, vaadatud 6. märtsil 2014. Kahjuks ei ole Eesti naisettevõtluse edendamise projektidest WES aruannetes aastatel 2007-2010 ühtegi nimetanud, 2006. aasta aruandes on mainitud Valgamaa noorte naiste ettevõtluse alustamise projekti, projekti ”Naiselt naisele” ja FEM projekti, milles Eesti partneriks oli ETNA Eestimaal.

¹⁰ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/women/portal/index_en.htm, vaadatud 06.märtsil 2014.

¹¹ Ettevõtjaid Soomes kokku 270000, seega naisi 30%.

¹² <http://www.finnvera.fi/eng/Products>, vaadatud 6.märtsil 2014.

¹³ Bundesweite Gründerinnenagentur (bga), http://www.existenzgruenderinnen.de/sid_3F713922C9F3C6541A7D6D31B90FE373/DE/Home/home_node.html, vaadatud 6. märtsil 2014.

Eestis on naisettevõtjatele tähelepanu pööratud vähem kui kümme aastat. Enne Euroopa Liiduga ühinemist hakati Eestis deklaratiivsel tasemel eelistama naiste poolt loodud ettevõtmisi riikliku ettevõtete stardiabi meetme kaudu, mis oli mõeldud tootmise ja kohaliku toorme väärtustamisega ja turismiteenuse arendamisega seotud projektidele.¹⁴

Eestis ei ole peale MTÜ ETNA Eestimaal ühtki teist organisatsiooni, mille tegevus oleks suunatud maapiirkonnas elavale alustavale naisettevõtjale ning ükski teine organisatsioon ei paku vaid sellele sihtrühmale suunatud teenuseid.

¹⁴ Laas 2003: 23

Ülevaade ETNA tegevusest

ETNA visioon

Arvestatava ja tegusa liikmeskonnaga maapiirkondades elavate naiste jätkusuutlikku väikeettevõtlust arendav ja toetav ühendus.

ETNA missioon

ETNA missiooniks on toetada maapiirkondade naisi väikeettevõtluse arendamise kaudu, parandades nii maaelu mainet ja elukvaliteeti.

Olulisemad andmed

Asutamisaasta - 2003

Teenused – nõustamine, koolitusprogrammid, grupimentorlus, finantsmehhanism

Kasutatav meetodika – grupitöö meetodika (grupimentorlus) ja nõustamine

Teenusekasutajate arv aastas – kuni 500 inimest

Täiskohaga töötajad - puuduvad

Nõustajate ja koolitajate arv - 16

Tegevuse rahastus

Arengukavas esitatud eesmärkide saavutamine tagatakse järgmiste tegevuste vahendusel: projektitoetused, sotsiaalne ettevõtlus (organisatsiooni teenuste müümine – mentorlustegevus, nõustamine, koolitus), tasuliste kõrvaltegevuste müük, koostöö riigi ja kohalike omavalitsustega, liikmemaksud, toetused/annetused.

MTÜ ETNA Eestimaal tegevuse rahastus põhines 2013. aastal projektitööl, liikmemaksudel ja sotsiaalsel ettevõtlusel.

ETNA roll ja tegevuste põhisuundade kirjeldamine

ETNA roll	Tegevuste põhisuunad	Tegevused, mida rakendatakse
Maaelu maine ning elukvaliteedi parandamine	Maapiirkonnas elavate naiste väikeettevõtlusega alustamine ja arendamine	Nõustamine, koolitamine, mentorlustegevused, uuringute läbiviimine
Ettevõtluse toetamine	Eelkõige alustavatele naisettevõtjatele võrgustikulaenu (mikrokrediidi) võimaldamine	Rakendunud finantsmehhanismi jätkusuutlik haldamine (mentorlus, laenugruppide toetamine, laenude väljastamine, järelevalve toimimise üle)
Huvikaitse	Sithrühmade ja üldsuse teavitamine naisettevõtlusega seonduvast	Osalemine valdkonnaga seotud konverentsidel, seminaridel ja töörühmades, projektides Võrgustikutöö

		Artiklid ja intervjuud meedias
		Naisettevõtlust käsitleva teabe vahendamine

ETNA roll maaelu maine ning elukvaliteedi parandamisel ja ettevõtluse toetamisel

Vajalikud tegevused maapiirkonnas elavate naiste väikeettevõtlusega alustamiseks ja arendamiseks	ETNA roll lahenduste pakkumisel
Maapiirkonnas elavatele naistele väikeettevõtlusega tegelemiseks ja arendamiseks võimaluste tutvustamine, vahendamine ja osutamine	Mentorlustegevus, koolitused, nõustamine, teavitus erinevate meedikanalite vahendusel
Maapiirkonnas elavatele naistele väikeettevõtlusega tegelemiseks ja arendamiseks toetuse pakkumine	Mikrokrediidi finantsmehhanismi jätkusuutlik haldamine, sh laenugruppide omavaheliste kohtumiste ja ideereiside korraldamisel abistamine
ETNA naisettevõtjate võrgustiku käivitamine ja laiendamine	Koostöö erinevate piirkondade naisettevõtjatega, naisi esindavate organisatsioonidega, MAK-idega, kohalike omavalitsustega.
Naisettevõtlusalane teavitustegevus	Koolitused, teavitustöö erinevatele sihtrühmadele (maapiirkonnas elavatele naistele, naisorganisatsioonid, riigi ja kohaliku omavalitsuse asutused ja organisatsioonid, ministeeriumid), trükised, parimate praktikate koondamine ja avalikustamine. Ettevõtliku Aasta Naise tunnustamine.
Rahvusvaheline koostöö erinevate naisettevõtjate võrgustike ja organisatsioonidega	Teabe vahetamine ja koostöö

ETNA roll huvikaitses

Sihtgrupi (st maapiirkonnas elavate naiste) esindamine ja neile võimaluste loomine ning nende õiguste vahendamine nii kohalikul regionaalsel, siseriiklikul kui rahvusvahelisel tasemel.

Kitsaskohad maapiirkonnas elavate naiste väikeettevõtluse arendamiseks	ETNA seisukoht	ETNA roll lahenduse pakkumisel
Sihtrühmade vähene teadlikkus	Vajalik läbi viia teavitustegevusi, töstaksid eneseteadlikkust	Valmidus teavitustegevuste läbiviimiseks.

	otsustustasandi teadlikkust naisettevõtluse erisustest. Luua naisettevõtluse teabekeskusi.	Valmisolek abistada teabekeskuste loomisel.
Riikliku rahastamise puudus maapiirkonnas elavate naiste väikeettevõtlusega alustamiseks ja arendamiseks	Suunata ressursse maalelavate naiste väikeettevõtluse alustamiseks ja arendamiseks	Valdkonna poliitika loomisel kaasaraäkimine ja mõjutamine nii regionaalsel kui ka siseriiklikul tasandil sihtrühma huvisid silmas pidades.
Ettevõtluse alustamiseks ja toetamiseks olemasolevad meetmed ja teenused pole loodud ja suunatud sihtrühma huvidest lähtuvalt ning on kättesaadavad peamiselt maakonnakeskustes	Meetmed ja teenused peavad olema kättesaadavad kõigile sihtrühma liikmetele võimalikult rohujuure tasandilt	Teenuste pakkumine Eesti erinevates piirkondades ning võrgustiku tegevuse laiendamine
Maapiirkonnas elavate naiste väikeettevõtluse alustamisel ja arendamisel vajaliku teabe vähene selgus ja struktureeritud	Meetmeid ja teenuseid kajastava teabe selge ja struktureeritud avalikustamine	Teabe kogumine, struktureerimine ja avalikustamine internetis ning võrgustiku vahendusel
Vähene ametkondadevaheline koostöö tagamaks maapiirkonnas elavatele naistele võrdseid võimalusi väikeettevõtlusega alustamisel ja arendamisel	Koostöö arendamine erinevate ametkondade ja valdkondade vahel	Koostöö riigi ja kohalike omavalitsustega ja kolmanda sektori organisatsioonidega ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga, Sotsiaalministeeriumiga ning Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikuga ja organisatsiooni patrooni Urve Tiidusega.

Strateegilised eesmärgid aastateks 2014-2020

Huvikaitse

Maapiirkonnas elavatele naistele on kättesaadav aja- ja asjakohane teenus.

Ühiskonnas on tõusnud üldine teadlikkus naisettevõtlusest ja võimalustest ning ühiskonna hoiakud on muutunud konstruktiivsemaks.

Teenused

Aja- ja asjakohased teenused maapiirkonnas elavatele naistele väikeettevõtlusega tegelemiseks ja arendamiseks on planeeritud mahus ellu viidud.

Organisatsiooni arendamine

ETNAs on tegevad tunnustatud ja hea kvalifikatsiooniga ning pühendunud liikmed. Organisatsioon toetab liikmete enesetäiendamist ja arengut.

ETNAs töötab 2 täiskohaga töötajat, 15-20 projektipõhist konsultanti/andragoogi/konsulenti/koolitajat ja tegutseb 5-10 vabatahtlikku.

ETNA on rahaliselt jätkusuutlik; sotsiaalse ettevõtlus osa moodustab organisatsiooni rahastamisel kuni 50% kogu tegevuskuludest.